

Uredništvo v Gornji Radgoni, Spod. Griz šte. 9, pritličje. Rokopisov ne vrača.

Poštnina dana v gotovini.

Izhaja vsak petek zjutraj in stane 10 poštino vred celo leto 24 Din, za leta 12 Din, za leta 6 Din.

Priloge

34. št.

Ljubiška hujševina
Ljubljana

MURSKA STRAŽA

ASILO OBMEJNIH SLOVENCEV

Upravištvo v Gornji Radgoni, Spod. Griz šte. 9, pritličje. Telefon šte. 7.

Inserati: Ena šeststolpna petivrsta stane 1 Din 25 para. Pri večkratni objavi primeren popust.

Posamezna številka 75 p

Gornja Radgona, dne 24. avgusta 1923.

V. leto.

Udeležencem V. katoliškega shoda.

Odkod se silne množice so zbrale, ki v pestrih trumah vse hité na velik Ljubljana, Celje, Ptuj in Maribor [zbor? Prekmurje, polje Murško in gorice zale te vrne množice so pestovale...

To rod slovenski je, ki kakor hrast in bor je kljubujoč usodi gledal v sveti Vzor: na križ, simbol Slovenije-katedrale...

Junaškega rodú možjé in žene sinovi vrli in krepostne hčere, ki vsi prisegate na nauke Cerkve ene —, prinesite nam blagoslov Besede, da narod naš bo s ščitom svete vere se dvignil častno iz sedanje bede. —

Roman Bendé.

Moj odgovor.

Beograjska „Samouprava“ me je v svoji 166. številki na prav šmokovski način imenoma napadla radi članka „Naše narodno in državno jedinstvo v pravi luči“, ki je izšel v 29. šte. Murske Straže. Ako ne bi „dobrofundirana“ (seveda od slovenskih in sploh prečanskih davkov dobrofundirana) radikalija v svojih „Jutranjih novostih“ s pozo državotvornih stebrov kazala na nas: glejte jih, rušilce države, ne bi bilo niti vredno odgovarjati na vsak novinarski pofel. Ko sem ob priliki protestne obustave dela preko vseh predhodkov in četudi sem le privatni nastavljenec, obelodanil ostrí „Caveant consules“ poln pikrih, neovrgljivih vprašanj, je ta dobrofundirana družba farizejsko pokazala na mene in list: Z zakonom o zaščiti države mu zamašite odkritosrčna usta! — Ker pa pada eden napad v drugega in je ustvaritelj teh radikalskih pljunkov najbrže eden in isti nesmrtni politični genij in vzor značajnih mož, storim vse obenem.

Torej najprej o jedinstvu, katerega glavna ovira je velikosrbska hegemonija gotove vladajoče politične kaste oz. porodice, ne pa trezni, pridni in delavni srbski narod, ki se nam smili, da je tudi on žoga v vaših rokah. Poleg Radiča je velikosrbska gospoda največja ovira pravega idealnega narodnega jedinstva. Kakšno jedinstvo je to, gospodje, ako sta v zajednici treh, dva nezadovoljneža, tretji pa si mane roke in kriči: Živijo jedinstvo, doli s Slovenci in Hrvati! Naše jedinstvo še ni jedinstvo. Ono jedinstvo, ki nas bo osrečilo vse skupaj, še pride, ker mora priti. Kdo ga bo vstvaril? Šovini? Nikdar! Pa bili to Slovenci, Hrvati ali Srbi! Pravo narodno in državno jedinstvo bo ustvarila generacija, vzgojena na temelju nauka ljubezni in strpljivosti, generacija, ki bo visoko spoštovala pravico, socialno in nacijsko enakopravnost ter bo vzgojena v duhu in z duhom moralne odgovornosti: Človek človeku brat. Nikdar pa ne boste dosegli jedinstva, ne državnega, ne narodnega s krivično razdelitvijo davkov, s protežiranjem kričavih agitatorjev

slučajno vladajoče stranke, klike ali kaste, nikdar z nasiljem, ki rodi le protinasilje, nikdar z atentatorji in Orjunci, nikdar z ječami, vislicami, ali z bajoneti, z nobenim zakonom o zaščiti države, ki je naperjen proti vsem drugim strankam, razun proti vladajoči. Zakon o zaščiti države bi moral zboljšati skrajno bedno materialno stanje sedanjih sužnjev, ki se pustijo zmerjati z naslovom državni uradniki, zaslužijo pa ime državni berači. Ali mar mislite, da boste stvorili državno in narodno jedinstvo s tisto pesmijo o „amputaciji“ ali pa z izmišljanjem raznih „špijonskih afer“, katero mi podtikate ravno v svojem napadu pod nos? Gospodje, mali in veliki, odgovorite na to! Dobro veste sami, da sila rodi protisilo, krivica krivico intakodalje. Sami dobro veste na svoji koži, da tisto, kar vi zagovarjate kot plačanci bogatih gospodov, katerih denarnice, izdajajo mrtvaški vonj po kmečkih in delavskih žuljih, po solzah ubogih žen in otrok državnih nameščencev, da vi kot plačani pismarji — morate tako pisati. Premalo svobodnega duha je v Vas. — Kaj nas diskreditira pred svetom bolj: Ali Pašič, ki je „pobjegao“, ali Radič, ki je tudi „pobjegao“ pa slučajno oba v isto mesto in v isto državo, morda stanujeta celo v istem hotelu, jesta pri isti mizi in pijeta iz enake flaše. Ako sta količkaj pametna, to gotovo delata; pa toliko bi naj bila dobra, da svojim razgrajčem, katerim se menda od poletne vročine kisajo možgani pišeta vsaj eno karto, naj uberejo drugo pot. Vsi ti umetni škandali beograjski, vse te afere, tisto naše tipično balkansko banditstvo in korupcija — to nas diskreditira pred velikim svetom, ne pa avtonomistično gibanje, kakor pravite v svojem cenjenem napadu na mojo malenkost. Slovenski narod, zdrav, sposoben za razvoj, narod s precejšno kulturo, dasi ni vsa njegova, narod veren in pošten v svojem jedru (ali če hočete „klerikalen“ po vaše seveda) ne mrzi Srbov kot naroda, ampak pomiluje bratski srbski narod, ki je postal v svoji neomajni potrepljivosti pravcata žoga denarjaželjnih žonglerjev in koritarjev.

O vzrokih in razlogih pravega jedinstva, ki še ni prišlo, pa mora priti, bi se dale napisati obširne knjige.

Ako bomo močno ujedinjeni, se bomo lahko razvijali kulturno in gospodarsko. Sedanje jedinstvo pa ni jedinstvo, je le prehod. Predvsem je sedaj potrebno delati z vsemi silami na to, da ustvarimo sebi najprej silno in čvrsto notranje državno jedinstvo in ko bo to ustvarjeno lahko mislimo na narodno jedinstvo, ki bo itak prišlo samo po sebi. Načelo enakopravnosti pa bodi strankam in režimom sveto načelo. Dajte poedinim plemenom, odn. narodom, gospodarsko in kulturno že od nekdanj opredeljenim in samostojnim enotam samoupravo po vzoru kulturnih držav, pa ste dosegli državno jedinstvo, iz katerega bo samo od sebe proniklo narodno jedinstvo.

Brez avtonomije ali federativne ureditve v državi pa ne bo nikdar na slov. jugu ne državnega in ne narodnega jedinstva.

Pred očmi velike bodočnosti Slovanstva bodimo bolj velikopotezni, manj

ozkosrčni in dajmo sebe celega Narodu in Domovini!

Prišel pa bo čas in priti mora, ko se bodo bodoča zanamska pokoljenja z največjo hvaležnostjo in spoštovanjem spominjala vsakega poedinega še tako malega skritega narodnega delavca, orača ledine za sveto setev pravega narodnega jedinstva. Posvetimo vse svoje delo boju proti izkoriščevalcem naše zemlje, posvetimo se blaginji naroda, ki nam naj bo „suprema lex“. Naj ne bo s tem ovrednjena (užaljena) druga „lex“ (zakon) — namreč zakon o zaščiti države. Ako vam je res država in njeno notranje jedinstvo količkaj na srcu, zaščitite državo pred propastjo, bedo, sramoto, diskreditiranjem na zunaj! — Ravno tako pa bodimo prepričani, da bodo tista pokoljenja, spominjajoč se svojih požrtvovalnih voditeljev šla z gnusom preko onih poglavij naše zgodovine, ki govorijo o vlačugarski politiki podmitovanja, kupovanja duš, preziranja lastnega rodnega brata pred tujerodcem, poglavij, ki govore o vnebovpijočih krivicah nad najnižjimi, najbednejšimi sloji, poglavij, pomazanimi s krvjo, z umazano zgodovino atentatov in največjih zločinov. — Tako je. Quod dixi, dixi, saj je črno na belem — und Sie, Herr Seifert, walten sie des Amtes...

Roman Bendé.

Po štirih letih.

(Izvirno poročilo iz Prekmurja.)

Minula so štiri leta, odkar je naše Prekmurje združeno z ostalimi deli zemlje, ki jo posedajo južni Slovani. Štiri leta je že preteklo od časa, v kojem smo še prav občutno čutili bič mažarske trinoške gospode, ki nas je neusmiljeno božal dolgo vrsto let. Skoraj, skoraj pa že pozabljamo tiste čase. Že nam samo tu pa tam pride kakšna misel na pasje dni. Ta misel je pa bolj vesela, ker si mislimo: itak smo srečni, da smo se vendar enkrat rešili toliko osovraženihi nam zatiralcev. To veselje nam pa kalijo dogodki zadnjih dni.

V štirih letih so se pri nas razmere znatno spremenile. Vsekakor moramo trditi, da smo napredovali, čeravno ne v znatni meri, itak pa imamo nekaj več ko prej. Predvsem je razveseljivo na šolskem polju. Tudi v drugih ozirih se prikazuje uspeh, kakor pri raznih organizacijah, torej v prosvetnem in gospodarskem oziru. Razveseljivo je tudi, da se ljudstvo polagoma začne prilagoditi potrebi časa, ljudstvo postaja bolj prijazno in narodni duh prodira globlje in globlje v duše in srca naših Slovencev. Ne vem pa, ali je ravno to vzrok, da so naši Madjaroni postali zadnji čas tako glasni in ne samo glasni, vsiljivi, celo drzni. Hujšakači, ki so dozdej držali še precejšen del zasleplencev pri sebi, se penijo od jeze, da njim ti nočejo več slediti, da jih polagoma zapuščajo. Zato so zagnali sedaj krik in vik, da si utešijo jezo ali pa, da še v kritičnem času itak dobijo koga na svoje limance. Zelo žalostno pa je, da jim pri tej satanski igri pomagajo oblastva sama, to pa samo iz strankarskih interesov, s tem so Madjaroni računali in kakor se vidi, se niso varali.

Kaj opazujemo pravzaprav pri nas v zadnjih dneh? Nekaj žalostnega, nekaj pomembnega in nekaj tajnega. Pri nas imamo kar štiri liste. Najstarejši naš list, naše v obče spoštovane „Novine“ so še zmeraj tisti list, ki so bile že nekdanj. Namreč list, ki uči ljudstvo narodnosti i kulture, poštenosti i daje tudi potrebnih političnih stvari za prekmursko ljudstvo. Povdarjam tukaj, da majo edino „Novine“ zaslugo, da je Prekmurcev toliko Slovencev, kolikor jih je, kajti one so bile i so še pravi apostoli slovenstva pri

nas. Tudi ostra „Murska Straža“ je precej razširjena ter bi želeli, da bi jo imel vsak Prekmurec. Zastopnik narodnosti in širitelj slovenskega duha je tudi „Naš dom“. Imamo pa še dva lista, ki sta v službi „starih gospodov“ kakor so se to „stari gospodje“ sami izrazili. Ta dva lista sta prava iredentistična lista in propagatorja madjarizma: „Mörszka Krajina“ in „Szabadság“. Da je to res, potrjuje list „Szabadság“, ki pravi, da je pravi madjarski list: „Szabadság“. Torej si ta dva lista celo konkurirata, kateri bi zavzel vodilno mesto pri pospeševanju madjarske misli. Tem ljudem pravimo: Madjaroni! To ime se pa njim nikakor ne dopade. Ako to slišijo, so zelo hudi. Toda mi jim povemo, da tisti ljudje, ki hujskajo proti Slovincem, ki vsako najmanjšo stvar, kateri slutijo, da je samo slovenska, kritizirajo, tisti ljudje, ki živijo na slovenskih tleh, jedo slovenski kruh, ljudje, ki so se učili maternega jezika slovenskega, a so ga zatajili, kakor Judež Kristusa, ki so v službi tujih gospodov in ki slovenski rod sovražijo, tistim mi pravimo in jim tudi bomo: Madjaroni! Kaj hočejo družega? Posebno zadnji čas so pokazali svojo pravo barvo. Jako so jim težki „Kranjci“; njim je vsak dober Slovenec Kranjec (ta dva pojma istovetijo) in vsak „Kranjec“, to je Slovenec je njih smrtni sovražnik, da bi se pa ne pokazali očitni sovražniki Slovencev pa namenoma rabijo ime: Kranjec. Na vse kriplje pa zagovarjajo prejšnji madžarski režim, uradnike, do neba povzdigujejo vse, kar je madžarskega, dasi mi vemo, da hujšega režima ni bilo, kakor je bil ravno ta. Seveda, kdor se mu je uklonil, kdor je postal hlapec in je znal molčati, so mu vrgli kakšno drobtinico, drugi pa so trpeli.

„Mörszka Krajina“ v članku: „Kak je istina“ na vse pretega hvali „stare gospode“ i biča sedanje razmere. Mi ji pa povemo, da avtor omenjenega članka naj butne z glavo ob zid, mogoče ga sreča spomin in potem bo pisal: Za časa Madjarov si se moral doma napiti „palinke“, če si hotel iti v urad, da se ne prestrašiš mogočnega gospoda v kancelariji. Odkriti si se moral že pred poslopjem, da ti ni zakričal: „Büddös paraszt“, (smrdljivi kmet)! Bog te varuj govoriti slovenski! Zabrutili so ti: „Bükkfa nyelvé!“ (lipovega jezika). Moral si imeti tolmača, ki pa ti je izstiskal zadnji krajcar. Tako naj bi pisala „Krajina“, to bi bila resnica. Mi ji še nekaj povemo. V šoli ni bilo nikjer slovenskega pouka! Celó v cerkvi so nam silili madjarsko petje. Toda o tem drugičkrat tudi z dokazi.

Pribite hočem, da je drznost teh dveh madžarskih listov postala že nesramna. Mimogrede omenim, da naša slovenska imena vasi pači z neumno madjarizacijo, česa pa naše oblasti nočejo videti. Ta drznost pa se nam zdi čudna, za njo se skriva neka tajnost. Govori se, da se gre za skrankarske interese. Baje imajo vmes roke „državotvorni“ radikali in na te se naslanjajo madjaroni. (Žalibog! Radikalija je glavni krivec teh vnebojijočih razmer. Op. ur.) Zato se nič ne boje in za to so tako drzni postali zadnji čas. O tem pa tudi hočem drugičkrat več povedati. Za sedaj samo toliko. Vsekakor je značilno, kar se dogaja pri nas. Slovenci smo bili hlapci prejšnjim režimom in naj smo še sedaj?! Ali še naj sedaj imajo glavno besedo oni, ki bi sedaj morali molčati i se na tihoma veseliti, da lahko jedo slovenski kruh? To naj je želja tudi gotovih državotvornih! To je žalostno, a imamo pa v Prekmurju Slovence, ki nikakor ne bodo trpeli iredentističnih Madjarov in tudi ne jugoslovanskih laždržavotvorcev. Pri nas je mladih moči in na te bo treba vsekakor računati.

Naš prekmurški narod, ki je z radikalno politično mešetarijo in podkupljivostjo napravil dobro šolo, odpira sedaj svoje oči. Preko teh krivcev sedanjih razmer, pod katerimi ječi lepo Prekmurje, bomo šli na našo začrtano pot; Izobrazimo ljudstvo po vseh panogah socialnega in političnega življenja. Izobraženo ljudstvo se bo samo otreslo tujih pijavk in doteplih parazitov. Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi, a delo in trud nam Bog blagoslovi.

Prekmurje nikakor ni torišče za širjenje strankarske mržnje med lastnim narodom. „Murska Straža“ je kajkrat povdarjala, da se morajo v Prekmurju složiti vse slovenske stranke (ako sploh obstojijo razen SLS in frakcije NSS) v skupno fronto proti tujim elementom.

Velikosrbska radikalija, ki bi prave Slovence in Hrvate najraje vtopila v žlici vode je z dalekosežnimi koncesijami obljubila Nemcem, kakor Madjarom (recte nemčurjem in madjaronom) šole, liste, društva in še marsikaj...

Brat ubija brata in se družu z bratovim sto in stoletnim neprijateljem. To je žalostna slika današnjih razmer, ki kričijo po ozdravljenju.

Zato ponavljamo: Na delo, mladina prekmurska, up in nada Naroda in Domovine!

Dolenjski Marko.

Dopisi.

Slovenski obmejni koledar II. letnik se pripravlja za skorajšnji tisk. Vse, ki bi želeli slovstveno prispevati in one, ki bi želeli inserirati v koledarju, ki bo izšel v precejšnji nakladi — prosimo, da pošljejo svoje prispevke in naročila na Tiskarno Panonijo z naznako „uredništvo koledarja“. Rok za pošiljanje rokopisov za inserate je najdalje 30. september, katerega dne se vse delo zaključuje. Leposlovne prispevke pa prosimo že do najdalje 15. septembra. Upamo, da bo letošnji Slovenski Obmejni koledar, ki je lansko leto malo prepozno izšel izpopolnjen ter ustregel vsem potrebam. Cena mu bo razmeroma silno nizka. — Priporočamo gg. obrtnikom in trgovcem, da se na koledar že sedaj obrnejo z večjimi naročili tako glede oglasov in prednaročila koledarjev. Koledar je čisto nepolitične vsebine in bo brezdvomno vsem ugajal.

Prednaznanilo. Prihodnji mesec se dotiska in izide v tiskarni Panonija pesniška zbirka „Pohojena greda“ od Romana Bendé. Interesenti za nabavo te redke publikacije naj javijo kot prednaročniki svoje naslove na naše uredništvo, da zamore izdajatelj določiti primerno višino naklade.

Plemenit dobrotnik je ljubljanski knezoškof, vladika jubilat Dr. Anton Bonaventura Jeglič, ki je naklonil našemu listu lep dar 1.000 Din s posebno laskavim pohvalnim pismom. Vsako pero še tako iznajdljivega slovstvenika je preslabo, da bi opisalo na eni strani plemenitost tako redkih src, na drugi strani pa hvaležnost onih, ki jim ta dar tako dobrodošel, kakor zevajoči zemlji kaplja božjega dežja. Plemenitemu darovalcu, ki podpira nešteto karitativnih društev in ustanov naj poplača dobrotljivi Bog, ki ga naj ohrani dobremu slovenskemu ljudstvu še dolgo vrsto let. — Bodi vzvišeni vzgled našega vladike vzgled mnogim, ki so oblagodarjeni z zemljskim bogastvom, pa jih ni mogoče pripraviti do tega, da bi podprli kako dobro stvar. — Tem potom se ponovno obračamo na naše prijatelje z nujno prošnjo, da po možnosti prispevajo v naš tiskovni sklad.

Gornja Radgona. Tukajšnja Posojilnica je dala Tiskovnemu skladu M. Straže izredno podporo 500 Din. — Vrlemu načelstvu in nadzorstvu, ki je sestavljeno iz vrst najodličnejših mož okraja bodi tem potom izrečena najlepša zahvala. Zavest, da s takimi čini podpirate glasilo, ki Vam brani najdražje: Vero in narodnost — naj bo bogato plačilo za velikodušni dar. — Drugim denarnim zavodom in zasebnikom pa bodi ta vzgled v izdatno posnemanje!

Gornja Radgona. Vsi člani gornjeradgonskega okoliša se obveščajo, da ordinira pri O. U. Z. D. namesto na dopustu se nahajajočega zdravnika g. Dr. Czmiel-a, dnevno od ene do druge ure popoldne g. Dr. Matthey v predsobi poslovalnice O. U. Z. D. (Okrajna bolniška blagajna) na Gornjem Grizu. — Upravitelj.

Radinci. Slovenska pevška zadruga v Pragi priredi v nedeljo, 26. avgusta 1923 ob 5. uri popoldne v restavracijskih prostorih Franca Vujeca koncert s prijaznim sodelovanjem operne pevke gdč. Slave Mezgečeve, in mladega umetnika na gosli g. Drago Šijaneca. Gdč. Mezgečeva bo pela nekaj slovanskih umetnih pesmi. G. Šijanec pa zaigra dve efektni točki na gosli. Nastopi tudi salonski orkester, ki bo proizvajal več točk slovanskih in drugih skladateljev. Ker je čisti dobiček namenjen „Slovenski dijaški zadrugi v Pragi“, ki podpira revne slovenske akademike v Pragi, se vabi narodno občinstvo, da se tega koncerta polnoštevilno udeleži.

Mala Nedelja. Narodno kulturno društvo priredi o priliki otvoritve električne razsvetljave v društvenem domu pri Mali Nedelji v nedeljo 2. septembra veliko ljudsko slavnost. Na vsopredru je krasna narodna igra „Domen“ petje, tamburanje. Po predstavi prosta zabava s plesom ribotvom na suhem. Začetek točno ob 4. uri popoldne. Prireditve se vrši ob vsakem vremenu. K obilni udeležbi vse sosede in domačine vlijudno vabi Odbor.

Gasilska župa Žalska s sedežem v Žalcu opozarja vsa v JGŽ učlanjena pr. gasilna društva Slovenije, da je se mogoče dobiti 1600 m moleskin platna za delovne kroje po približno 29-50 Din meter, kakoršnega so doslej že nakupila razna društva nad 6000 m. Novega snutka letos ne bo več! Kdaj zopet ni znano! Blago je izborne kakovosti. Cena primerno nizka. Pobrignite se pravočasno! Župno predsedstvo.

Križevci pri Ljutomeru. V ponedeljek dne 27. t. m. se vrši v gostilni tov. Kostija gostilničarsko stanovsko zborovanje. Na dnevnem redu je: Sestava pravil, volitev odbora in slučajnosti. Ker je to zborovanje gostilničarske zveze velike važnosti za gostilničarsko stroko, se vsi gostilničarji okraja Ljutomer vabijo, da se v lastnem interesu udeležijo zborovanja. Na zboru govori strokovni referent celjske Zadrúžne Zveze.

Ljutomerske novosti. Ponočni obiski. V Radomerju so v noči od 11. na 12. avgusta obiskali 3 uzmoviči posestnika J. Filipič. Izbrali pa so si za ta obisk zelo neprikladen čas silnega neurja, ko so ljudje navadno budni. Tako so naleteli ti-le rekvizitorji na hlapca, ki si je enega izmed njih v svrhu spoznanja zaznamoval z vilami. Seveda so oni njemu vrnilo miho za drago, in konec vseh koncev je bil ta, da so poštenjakoviči zastavili svoje marele in druge stvari, zato, da jim ni trebalo nič nesti od ondot. Z dvema so orožniki že imeli sestanek in so

Dobra knjiga je najboljši prijatelj.

Pod tem naslovom bomo v nadaljevanju našega podlistka iz zadnje številke, kjer smo prinesli oceno slovitega romana „Tunel“ — prinesli kratke ocene vseh knjig, ki so nam poslane v oceno ter priporočamo svojim prijateljem, naj pazno čitajo te odlomke in si dotično knjigo tudi nabavijo. Malenkostna je cena za res dobro knjigo, zato sezite po njej. Za danes prinašamo iz peresa strokovnjaka sledečo oceno v uvaževanje našim bralnim društvom kakor tudi pevskim zborom.

Josip Jurčič, Spisi.

Uredil dr. Ivan Grafenauer. III. zvezek. Deseti brat — Nemški valpet 1922. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena broš. 15 Din, vez. 23 Din.

Kdo ne pozna Jurčičevega Desetega brata. Prvi slovenski roman je. Bere ga rad študent,

bere kmet in delavec, bere ga gospoda. Naravno nam riše v njem Jurčič življenje na Gradu Slemenice, drastično je opletel v svoj roman humoristično postavo vedno veselega in dovipnega Krjavlja, ki je deset vaških originalov, romantično skrivnostno nam opisuje življenje Desetega brata Martinka. Poln notranje tragike, a vendar kot vesel solnčen žarek, nas zabava stric Dolef s svojimi latinskimi drobci. Tip starega grešnika, ki dela pokoro za svoje mlade dni, je Piškav Marjan, kot nesimpatična oseba ima svoj protiutež v simpatičnem in pošteno odkritem tekmeču Lovru Kvasu.

Dobra Manica nas spremlja skozi ves roman kot znana prijateljica in Vencljeva hčerka ji je verna družica.

Dokler je živel naš pokojni Verovšek, je s svojim neuganim humorjem in neprekosljivo igro skoro izpodrinil roman. Ljudje so raje gledali Govekarjevo dramatisacijo, kakor pa brali Jurčiča. Pa Verovška ni več med nami in pristriženi Mohorjev Deseti brat se je raztrgal in raztepel bogvekam. Zato bo pa Grafenauerjeva ljudska izdaja, ki so ji pridružene prav zanimive opomnje, ki zadovolje radovedne poglede za kulise pisateljevega ustvarjanja, ravnoprav prišla

za čez dolgo zimo. Zakaj Desetega brata bodo ljudje vedno z veseljem in s siastjo brali.

Saj Jurčič ne potrebuje nikakega posebnega priporočila. Že ime samo vlece. Ker je Jurčič v izdaji narodne tiskarne že davno razprodan, in dr. Prijateljeva, sicer izborna, a strogo znanstvena, historično kritična izdaja ne bo našla poti med najširše sloje našega naroda, zato bo Grafenauerjeva poljudna ljudska izdaja zamašila brezdvomno vrzel v naši literaturi.

Povestica Nemški valpet je delo stare romantične in se nam zdi kot dober znanec izza pol preteklih dni. Vendar ime lepo narodnostno tendenco, ki sicer nikjer ne sili v ospredje a je vendar jasna in lepa. Da je v posameznostih tudi v tej povestiti Jurčič stari mojster, nam dokazuje živahno pripovedovanje berača ali opis pred cerkvijo.

Tisk je lep in papir za današnje razmere dober. Želeli bi, da bi nam dr. Grafenauer v najkrajšem času izdal celega Jurčiča, zakaj Jurčiča bomo Slovenci vedno radi prebirali, ker je kri naše krvi, meso našega mesa; to je pravi Slovenec z vsemi napakami in vrlinami. Naj slede prvim zvezkom čimpreje še ostali.

(Se nadaljuje prihodnjič.)

jih isti prav ljubeznjivo povabili seboj na „varaške hiše“. — Zgradbe. Svoj čas so hodili naši zidarji iskat dela navadno v Zagreb. Sedaj si lahko to pot prihranijo, kajti naš trg jim bo dal toliko dela, da so zaenkrat zaposleni dovolj doma. Sedaj se gradi „Katoliški dom“, ki po zaslugi vrlih okoličanov starih in mladih vrlo napreduje. Snuje pa se tudi bolnišnica usmiljenih bratov, za katero vlada pri našem ljudstvu brez razlike mišljenja, velikansko zanimanje in upamo, da bodo tudi pomagali uresničenju idej bogo-in-človekoljubnih redovnikov. — Drama: „Kazen nesprave“ uprizarjajo nekateri diletanti. Dejanja se vrše menjaje enkrat po kakšnih zidancih, drugič spet v dvorani okr. sodnije, seveda le za povabljenе goste oz. priče. Kako so si razdelili vloge Niceforja in Sapricija, se še natanko ne da določiti. Razvidno bo to še le iz zadnjega dejanja, ki bo končno v advokatskih pisarnah. En žgoč „Caveant consules“ iz Vašega peresa g. urednik, na takšne diletante, bi bil na mestu. (Si jih enkrat izposodim, samo „status rerum“ mi je neznan! Mogoče nudi bogato tvarino za novo „Cudotvorno zdravilo“. Uredn.) — Na Cvenu stoji v ospredju vprašanje sanacije ondotne posojilnice, bivše članice graškega „Verbanda“. Nikdo ne bi rad plačal težkih stotisočakov, katere je pustila posojilnica tam gori in so zdaj šli v pravem pomenu besede cvenskim rakom žvižgat. Zdaj vidimo, kako strašno se kaznujejo naši narodni grehi, da smo rivali Nemcem po sili naš težko prislužen denar. Sicer pa želeti je, da prizadeti sami pojasnijo v listu v svarilo drugim, kako je prišlo tako daleč. — Moda: Prelepa naša muropoljska narodna noša, je menda le obsojena na konec, ampak vendar bi se jo lahko rešilo pogibeh molja, če bi hotele izvestne dame v trgu vzeti stvar v roke. Drugo bi ne trebalo, kakor da si omislijo našo prleško narodno nošo, kot moderno in nišment, da ne bi naše ženstvo, ki v vsem tako optičje posnema razne moderne prismodarije, se zavzelo za to, kar je res lepo. Sedaj pa bi lahko kak jurče, ki bi se ne mogel orijentirati glede letnega časa, vskliknil: „Preklemamo vroče je postalo ob fašenku“. — Srečen pot udeležencem katoliškega shoda, ki se bodo podali v četrtak zvečer od doma želi pisec teh vrstic ki nujno zadržan mora ostati doma in si bo moral z bridkostjo v srcu peti: „In ti si edini še tukaj ostal“. Pa se bo pač treba zatajevati. Vsem pa, ki jim je sreča bila mila, kličem: Prinesite obilo ognja seboj na domove. Ne zadovoljite se, da se ogrejte pri kresu krščanskih idej le sami, temveč zanesite ognja tudi med tiste mlačneže, ki pravijo da nočejo z nikom nič imeti, ne hudega ne dobrega. — Podprite naše glasilo! Tupatam čitamo, kako se razni dobrotniki izven našega okoliša žrtvujejo za Mursko Stražo, ki nima nobenega „fonda“, ampak živi samo od podpor dobrih ljudi. Ne samo odobravanje pisave lista, dejanska pomoč v denarju bi podprla list, v katerem je že in še bo marsikdo zagledal svojo fotografijo. Ali bi ne bilo primerno, da vsak naročnik pridobi vsaj še enega novega? Razmišljajte o tem, ampak ne predolgo in podprite list, ki je Vaše glasilo, kolikor ga je. Ljutomer, metropola Prlekije naj se postavi. Možaki, stopite skupaj, mladina pomagaj. Vse, kar narod da za dober tisk, to da sebi samemu! Toraj na delo ob vsaki priložnosti.

Tedenske novice

Jakob, wo bist du? Tako smo se spraševali, ko je doba pasjih dni in kislih kumarc vrgla na površje senzacija: Pašič je odpotoval. Kam? Svi jadi ga znali, kam. Eni so ga videli v Čehoslovaški, drugi v Franciji in bogvekejke drugod. Medtem roma mož po Francoskem in Angleškem in išče novega posojila. Na našo Eshaezijo bodo skoro vse države od Amerikancev pa do Indijancev vknjižene, kakor na posestvo zapravljivega kmeta. Ako res išče posojila, kdo bo nosil to novo breme drugi, kakor hrbet potrpežljive raje? — Istočasno s Pašičem, ali pred njim ali za njim pa je neznanokam odpotoval ali kakor pravijo v Beogradu „pobjegao“ — g. Stipica Radič. Eni ugibajo, da je odšel v Italijo, eni na Madžarsko, eni so ga zopet videli na Dunaju in Parizu v istem hotelu, kjer g. Pašiča. No resnica je, da je v Londonu. Naše mnenje je: Kakšen pastir je to, ki pusti svojo čredo in beži? Ako se smatra za narod-

nega voditelja, (zavoditelj je! Op. stavca), zakaj beži? Narodni voditelj ne sme in ne bo nikdar bežal in se skrival. Kdor se boji in beži, ta je bojzaljivec, zajec. Bodočnost bo pokazala, ako on res ljubi svoj narod, ki bo v slučaju, da napravi kake kozlarije proti edinstveni državi — na njegov račun preganjan po znani metodi demokratov in radikalov. — Mogoče pa je tudi, kakor domnevajo dobro poučeni ljudje, ki so vladi blizu, da mu je vlada sama pripomogla do „potovanja“. Pri nas je vse mogoče. Mogoča je tudi nova ljubezen med Radičem in Pašičem.

Občinske volitve v Srbiji in Črni gori so se končale z veliko zmago radikalnega terorja. Demokrati so obljubili, da se za radikalne volivne metode, ki so prišle do izraza baje celo v nasilju in podkupovanju — pritožijo kralju. — Bog jim daj srečo za prijaznost, katero so občutili ob volitvah, ob katerih je tekla celo človeška kri.

Evharističen kongres v Zagrebu je bil veličastna manifestacija za Največjo Tajno svete Cerkve. Udeležba je bila ogromna: Nad 130.000 vernikov je prihitelo od blizu in daleč. Papežev nuncij Pelegrinetti je poleg mnogih škofov se tudi udeležil kongresa. Slovencev je prišlo nad 5000 ter so v svečanem sporedu naše narodne noše vzbujale vsesplošno pozornost. Pod vtisom veličastne prireditve so se Zagrebčani zelo vzgledno in lepo obnašali in ni bilo nikjer povoda za nastop policije ali pa kakih incidentov.

Nova bolnica usmiljenih bratov v Ljutomeru. Provincija usmiljenih bratov v Kandiji se pripravlja na zgradbo velike bolnice v Ljutomeru. Bolnica bo za moške in ženske bolnike. Moškim bolnikom bodo stregli usmiljeni bratje, ženskam pa usmiljene sestre. Bolnica bo imela tudi svojo lastno cerkev s tremi oltarji. Velika bolnica v Ljutomeru je za Mursko polje in Prekmurje velika potreba in že tamošnje prebivalstvo komaj čaka, da se prične z zidavo. Bolnica bo stala veliko denarja pri sedanjih draginji in pozidana bo iz samih milodarov, katere bodo nabirali usmiljeni bratje okrog po Sloveniji. Usmiljeni bratje prosijo usmiljena in radodarna srca, naj pošiljajo milodare za zgradbo ljutomerske bolnice na župnišče Svetinje, pošta Ivanjkovci pri Ormožu in na dekanijski urad v Ljutomeru.

„Jutranje Novosti“, ki so od slovite radikalije „dobrofundirane“, ta list, ki misli, da ima v svojem skledolizstvu, katero razširja patent na državotvornost, politično učenost in državniško modrost, v resnici pa so njegovi fanatičnoneumni članki sprejemno spričevalo za Feldhof, Stenjevac ali Studenec, je namazal o „Murski Straži“ ta-le pamflet:

„Sramota slov. žurnalistike je neki listič, ki sliši na ime „Murska Straža“ in ki se po krivici imenuje „glasilo obmejnih Slovencev“. Ta listič ki ga vzdržujejo klerikalci s prihranki svojih zapeljanih ovčic, piše v vsaki številki tako nesramno in podlo proti državi in njenim legalnim zastopnikom, da bi morala državna oblast že davno uporabiti določbe zakona o zaščiti države proti njegovemu „polnitelju“, ki kopiči v listu izbruhe svoje politične veleučeni in državniške modrosti.“

Naše mnenje pa je: Država, kateri še dosedaj M. Straža ni skrivila lasu, naj bi uporabila svoj zakon o njeni zaščiti proti zlorabi njenega imena v podle strankarske svrhe. — Ker smo napr. g. Radiča večkrat napadli, je isti po tej logiki Jutr. Novosti legalni zastopnik SHS. Čednostna radikalija, ki je postavila za svoje eksponente na periferiji države med drugimi izbrane, orožništvo in sodnji dovolj znane tipe naj pusti obmejne Slovence pri miru. Radikalija je kriva, da imajo pangermani dr. Potzinger in drugi nekdanji vpliv,

radikalija obljublja slovenski meji nemške šole, radikalija je v Prekmurju dosegla, da so dobili tam najhujši madžaroni večji ugled in vpliv, kakor pod Ogrsko. Obmejni Slovenci pa se take onemogle izbruhe sfanatiziranih radikalov, ki so večinoma uskoki ne bodo ozirali, temveč se svojega lista še tesneje oklenili.

Avtomobilno progo M. Sobota — Dolnja Lendava prevzame s 1. septembrom 1923 naprej poštna uprava. Na razpolago bo imela 2 avtomobila, ki ju je naša država prejela na račun reparacij.

Prošnje za potne liste v Zedinjene države Severne Amerike. Ministarstvo socijalne politike je odredilo, da smejo glavarstva razun tistih prošenj, ki so je že predložili, predložiti le prošnje takih oseb, ki se peljejo samo na obisk v Zedinjene države Amerike, dalje takih oseb, ki so prišli iz Amerike k nam na obisk in se tekom 6 mesecev ali pa, če so bolani, vsaj 8 mesecih vrnejo v Ameriko. Predložiti se imajo tudi prošnje takih naših državljanov, ki so rojeni v inozemstvu in torej ne računajo na našo izseljeniško kvoto. Naj torej nikdo za sedaj ne vloži prošnje za potni list v Zedinjene države Severne Amerike.

Pri Veržeju so pri kopanju železnice prišli do nekega sila starega grobišča. Ker pa vedilne osebe pri tem podjetju nimajo nobenega smisla za arheologijo in zgodovino, so mirno gledali, kako so delavci razmetali kosti mrtvecev in razno posodje in orodje, ki je ležalo v grobišču. Škoda, da o najdbi ni bilo obveščeno Zgodovinsko društvo v Mariboru, ki bi brez dvoma poslalo na lice mesta strokovnjaka, ki bi raziskal, kakšno grobišče je to, ali je slovensko, turško ali kako drugo. V bodoče bi priporočali vsem, ki pri kopanju zasledijo kake nenavadne stvari, da o tem nemudoma obvestijo Zgodovinsko društvo v Mariboru.

Izdajanje pooblaščenj za nakup deviz za potovanja v svrhu posečanja inozemskih tržišč. Finančna delegacija v Ljubljani objavlja uradno, da jo je gospod finančni minister pooblastil, da sme izdajati trgovcem in obrtnikom pooblaščenja za nakup deviz za potovanja v svrhu posečanja inozemskih tržišč do najvišjega iznosa 10.000 francoskih frankov na podlagi prošenj, ki morajo biti potrjene od pristojnih trgovskih in obrtniških zbornic. Prošnje, ki morajo biti naslovljene na delegacijo in kolkovane s 3 Din (za rešitev je prošnji priložiti kolek po 10 Din), je vlagati pri trgovski in obrtniški zbornici Ljubljani. Priložiti jim je potrdilo pristojnega davčnega urada, da so vsi dospeli davki plačani. Upoštevale se bodo samo prošnje trgovcev in obrtnikov, ki so naši državljani in pa ki rabijo devize izključno za potrebe potovanja v inozemstvo.

Z Dunaja prejme naša država v kratkem zopet 5 milijonov avstrijskih zlatih kron. Teh 5 milijonov zlatih kron je pripadlo Jugoslaviji v smislu mirovne pogodbe po likvidaciji a.-o. dolgov in terjatev avstro-ogorskih dolgov med nasledstvene države. S temi 5 milijoni vred bomo imeli z Dunaja že 30 milijonov zlatih kron. Finančno ministarstvo je sklenilo, da se teh 5 milijonov zlatih kron uporabi kot podlaga za izdajo daljših 150 milijonov dinarskih bankovcev.

V Osijeku je neki kmet Pavel Szabo iz Markušice zaklal gostilničarja Zarijo Subotiča. Subotič je imel za ženo neko izredno (trnok) lepo Črnogorko, vendar pa je imel poleg nje še rad Szabojevo ženo, ki ni bila prav nič lepa, pa je vendar mnogim moškim zmešala glave. Zato so se užaljene žene spravile na njo in je morala zapustiti domačo vas ter je šla služiti k nekemu odvetniku v Osijek. Subotič je hodil v Osijek za njo. Ko je Szabo

HRANILNICA IN POSOJILNICA v RADINCIH

r. z. z. n. z.

obrestuje vloge po najvišji obrestni meri || daje raznovrstna posojila in izplačuje dvige brez odpovedi.

račun ček. urada št. 12.168.

to izvedel, ga je zasledoval. Zunaj Osijeka sta se zgrabila, ker je Subotič hotel Szaboju odvzeti ženo. V pretepu je podlegel Subotič, ki ni imel orožja pri sebi. Morilca so zaprli, njegovo ženo pa tudi.

Pri niški železniški delavnici se otvori dne 1. septembra 1923 železniška obrtna delavnica za izučevanje kovaškega, ključavničarskega, strugarskega, kotlarskega, livarskega, kleparskega, mizarskega, modelirkega in tapetniškega obrta. Šola traje tri leta; v njej se poučuje praktično in teoretično. Po opravljenem teoretičnem in praktičnem izpitu dobi učenec izpričevalo od dovršeni železniški obrtni šoli in izpričevalo, da je opravil izpit za pomočnika. Sprejemni pogoji so pa ti-le: Kandidati ne smejo biti mlajši od 12 in ne starejši od 17 let ter morajo imeti dovršeno osnovno šolo. Prednost imajo sinovi železniških uslužbencev, potem pa oni, ki imajo dva gimnazijska razreda. Vsak učenec te šole se mora pismeno zavezati, da bo delal po dovršeni šoli tri leta v službi direkcije. Ako zapusti službo prej, mora povrniti direkciji stroške za izučevanje. Pogodba o sprejemu se sklene z očetom ali z varuhom. To leto se sprejme do 50 učencev. Prošnje za vstop, opremljene s kolkom za 3 dinarje, s krstnim listom, šolskim izpričevalom in z dovolilom in obvezo roditeljev ali varuhov, sprejema uprava delavnice v Nišu, Srbija, od dne 25. do 28. avgusta 1923. — Direkcija državnih železnic v Beogradu.

Nov madžarski poslanik v Beogradu. Na mesto dosedanjega poslanika Kolorza, je madžarska vlada imenovala za svojega poslanika na našem dvoru g. Rudnay-ja. Od Rudnay-ja pričakuje madžarska vlada, da se mu bo posrečilo pripraviti Jugoslavijo do tega, da privoli v korekture mej in v razne ugodnosti za Madžare. Mi dvomimo, da se bo Rudnay-ju posrečilo, kajti, dokler madžarski narod sam ne poneha z večnim ščuvanjem in dokler madžarska sama ne bo opustila v inozemstvu ščuvanje proti nam, Rudnay ne bo mogel ničesar doseči, ker se ga bo vsikdar smatralo za zastopnika države in vlade, ki noče v prijateljstvu živeti z našo Jugosavijo.

Polovnjake

nove in stare, kakor tudi večjo množino druge manjše in večje vinske posode proda po zmernih cenah
Fric Zemljič v Ljutomeru.

Izjava.

Podpisana preključujem stem žaljive besede, ki sem njih govorila zoper g. Fr. Kačnik, ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Radinci, dne 10. avg. 1923.

Ivanka Cigan.

Sprejme se takoj proti dobri plači en

pomočnik

za stalno delo. Samska moč.

Karel Hojs, mizarski mojster
Gornja Radgona.

Proda se

približno 28 oralov gozda in njiv v občini Črešnjevci od grofovskega gozda v poljubnih kosih, ter en vinograd s približno 10 orali trte, gozda, sadonosnika in njive s poslopji in prešo, tudi v Črešnjevcih. Vpraša se pri g. Alojs Neudauer, tajniku Posojilnice v Gornji Radgoni.

Sportne čepice

iz usnja in suknja, šivane klobuke ter hišne čevlje izdeluje Albin Jazbec, Kranj, Paviljon „L“ štev. 464, na Ljubljanskem Velikem sejmu.

VINSKE SODE

večjo množino močnih novih, transportnih polovnjakov od 300 — 400 litrov proda

Josip Rosi v Križevcih pri Ljutomeru.

Konjsko žimo,

žimo volovskih repov, hrbtno in svinjske krocine kupujejo po dnevni ceni Bratje Krempl, tovarna krtač, Radgona (mesto).

Tkalčni stol

s vsemi pripravami se kupi.

Kdo ve, kje se lahko dobi, dobi nagrado. Pona Upravo „Murske Straže“.

Dober glasovir

se proti ugodni ceni takoj proda.

Več pove upravništvo „Murske Straže“.

Proda se

lepa miza iz trdega lesa, 155 cm dolga, 90 cm široka, 80 cm visoka s 5 predali in nastavkom s 13 predali in lepa dobrodržana starinska stenska ura (repetirka) z godbenim izdelkom. Poizvedba v Gornji Radgoni, Spodnji gris št. 18 v I. nadstr.

10 polovnjačkih sodov

se po ceni proda.

Kje, pove upravništvo „Murske Straže“.

Novo vinske sode

od 25—700 l, prvovrstna izdeljava, vsako količino takoj po ceni od Din 176 od hl naprej.

Skladiščne sode

od 20—50 hl z vrati in patentno zavoro, za ceno po Din 236.—, od hl naprej — franko tovarna — ponuja

Zagrebačka tvornica bačava d. d. Zagreb.

Toliko jajc mi znesejo moje kokoši, da je veselje. Najrajši jih prodam

RATNIK-u

v GORNJI RADGONI
SPODNJI GRIS št. 12

kateri plača po najvišji dnevni cenah.

Kupuje tudi vinski kamen po najvišjih dnevni cenah.

Slavenska banka d. d., Zagreb

PODRUŽNICA GORNJA RADGONA

Delniška glavica 50,000.000 Din a rezerve preko 12,500.000 Din Vloge čez 125,000.000 Din

Podružnice: Beograd, Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Kranj, Ljubljana, Maribor, M. Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Vrčac, Wien. Ekspoziture: Jesenice, Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka.

Agencije: Buenos-Aires, Rosario de Santa Fe. Afilijacije: Slovenska banka, Ljubljana — Jugosl. Industrijska banka d. d., Split — Balkan Bank r. t., Budapest, Vaczi utca 35 —

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.